

100 års jubileum for QSO mellom Norge og USA

25. november 1925 fikk telegrafbestyrere og radioamatør, **LA1A** Johannes Diesen kontakt med **U1YB**, Dartmouth College i Hamilton, New Hampshire, USA.

Han sendte fra telegrafstasjonen på Moen i Målselv kommune i Troms, og kontakten er vel dokumentert gjennom hans statuetter, og senere kontakt med USA og bekreftet med QSL-kort hentet fra arkivene i Dartmouth College av Midt-Tromsgruppen i 2023.

Dette er den første kontakt som er gjort mellom Norge og Amerika på radio / kortbølgebåndene noensinne.

Kort omtale av han, og hans interessante pionerarbeid i forbindelse med radioforsøk med sendinger og utforsking av kortbølgebåndet som den gang av myndighetene ble betraktet som ikke mulig å utnytte;

- ❖ Johs. Diesen var telegrafbestyrer på Moen i Målselv i tiden 1919 til 1928. Moen i Målselv på den tiden ikke var nettopp verdens «navle», men et lite og fjernt sted i Europa.
- ❖ I april 1925 fikk Johannes Diesen Telegrafstyrets samtykke til å bygge og benytte en kortbølgesender for å studere radiobølgenes utbredelse.
- ❖ Han ble tildelt signaturen **LA1A** som den aller første radioamatør i Norge.
- ❖ Senderen var en selvbygget Hartley med 2 rør som kunne yte ca. 15 watt. Mottakeren var en enkel 2 rørs rettmottaker.
- ❖ Det må kunne hevdes at han på den tiden var Norges og Televerkets største radio- pioner på kortbølgen, og kun tre av hans viktigste bragder skal nevnes her:

- ✓ Den 28. april 1925 kl. 2130;
 - ✓ Kontakt i 90- meterbandet med **NRL**, et russisk radiolaboratorium i Novgorod, ca. 1500 km sydøst for Moen i Målselv.
 - ✓ Den 25. november 1925 kl. 1130, kontakt i 40- meterbandet;
 - ✓ Kontakt med radiostasjonen **U1YB** ved Dartmouth College, Hanover, New Hampshire, USA. Det ligger nord for Boston på østkysten av USA og ca 5500 km vest for Moen i Målselv.
 - ✓ Den 5. mars 1927 kl. 0800 ;
 - ✓ Kontakt i 32- meterbandet med hvalkokeriet "**C.A.LARSEN**" som da hadde posisjon Rosshavet i Antarktis ca 70 grader syd.
- Nær diametralt motsatte sted på jordkloden i forhold til Moen i Målselv, altså i det såkalte "*antipodepunktet*". Det mest bemerkelsesverdige ved denne bedrift var den minimale sendereffekt, nemlig bare 5 watt.

Han hadde i tiden frem til 1928 radioforbindelse over hele Europa med sitt enkle utstyr.

Likeså gjorde han en rekke vitenskapelige iakttakelser og skrev flere rapporter om nordlysets og solformørkelsernes innvirkning på de korte bølger mm.



Som vi ser av klippet nedenfor har han hele tiden sørget for å melde tilbake til Telegrafstyret om sine resultater som ikke bare vakte nasjonal, men også internasjonal oppmerksomhet.

Vil man kontrollere senderens bølgelængde, f. eks. 42 meter, og man har sin mottager kalibrert, kan dette ske ved at lytte samtidig som man trykker ned nøkkel. Mottagerens luftnet og jordledning bør da frakobles. Lar man nu mottagerlampen oscillere og søker fra 40 til 50 meter, vil man snart finde et punkt hvor oscillationen ophører. Slipper man nøkkel op, oscillerer atter mottagerlampen, for saa at stoppe igjen, naar nøkkel nedtrykkes. Man har nu mottageren indstillet paa senderens bølgelængde. Der vil ogsaa høres en sus i telefonen, naar man har resonans mellem mottager og sender. —

Resultater.

Som man av ovenstaaende vil ha set, er min sendestation saare enkel, men derfor kan den dog være meget effektiv! Det vil maaske være av interesse at høre hvilke utenlandske amatørstationer jeg har korresponderet med. Jeg har i almindelighet anvendt en energi av 10 til 15 watt. —

Svenske: SGC, SMTN, SMTX, SMUI, SMVL,

SMVR, SMWF, SMXX, SMXU, SMYI, SMYV, SMZS. —

Finske: S-2CO, 2NCI, 2ND, 2NL, 2NM, 2NN, 5NF. —

Danske: D-7EC, 7ZM. —

Engelske: G-2CC, 2IT, 2LZ, 2JP, 2QB, 2QM, 2UN, 2VO, 2ZU, 5HA, 5MO, 5PM, 5SZ, 5TZ, 5WQ, 5YK, 6AH, 6DO, 6DW, 6FA, 6GF, 6HX, 6IV, 6LJ, 6MP, 6MU, 6OX, 6RM, 6VP, 6YU, GFD.

Hollandske: N-oBA, oCZ, oGG, oGN, oFP, oII, oKW, oPM, oWC, oXX, oZA, oVN, 2PZ, PB3, PB10, STB, RDM. —

Belgiske: B-B2, H6, K2, T2, T7, U3, 4RS. —

Tyske: K-4LV, KPL. —

Franske: F-8ACA, 8CS, 8DK, 8EE, 8FW, 8IX, 8JA, 8JF, 8KL, 8LDR, 8OWR, 8TH, 8TOK, 8WW, 8XH, 8XM, 3CA. —

Italienske: I-1AS, 1BS, 1AU, 1RT. —

Russiske: NRL. —

Amerikanske: (U. S. A.): U-1YB. —

Siden begivenheten fant sted i vår kommune og vårt nabolag vil LA6M Midt-Tromsgruppen av NRRL markere hendelsen på **Nord-Norsk Hammeeting** som gruppen arrangerer 6. – 8. juni 2025 (Pinsen).

Vi markerer det som følger:

- ✓ Foredrag på NNHM-2025 om LA1A
- ✓ 25. november 2025 - møte i gruppelokalet
- ✓ Kjøre kallesignalet LA100A i 2025 på alle bånd for den som ønsker å være med – hele året.
- ✓ Bruke LA100A i QST-LA Nord-Norge sendingene når vi har ansvaret for det.

Gruppen har innhentet sendetillatelse fra NKOM for å forvalte kallesignalet **LA100A** i perioden 1.januar – 31.desember 2025.



Nasjonal
kommunikasjons-
myndighet

MIDT-TROMSGRUPPEN AV NORSK
RADIO RELÆ LIGA
c/o Kjell-Olaf Sebak Noreng, Norengveien
70
9310 SØRREISA

Svein Harald Bjarkhaug

Vår ref.: 2310045-2 - 537.2
Vår dato: 24.10.2023

Deres ref.: Svein Harald Bjarkhaug
Deres dato: 12.9.2023

Saksbehandler: Nancy Sangvik

Tildeling av kallesignal for 100 års jubileum

1. Innledning

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) viser til søknad fra Svein Harald Bjarkhaug datert 12. september 2023 om midlertidig kallesignal for 100 års jubileum - Diesens første kontakt mellom Norge og Amerika.

2. Rett til bruk av kallesignal

Med hjemmel i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 6-2, jf. forskrift 5. november 2009 nr. 1340 om radioamatørlisens (forskrift om radioamatørlisens) § 4 annet ledd gir Nkom gir tillatelse til at følgende spesielle kallesignal kan benyttes i hele 2025:

LA100A

I den forbindelse inviterer vi de som ønsker å være med og kjøre LA100A i 2025.

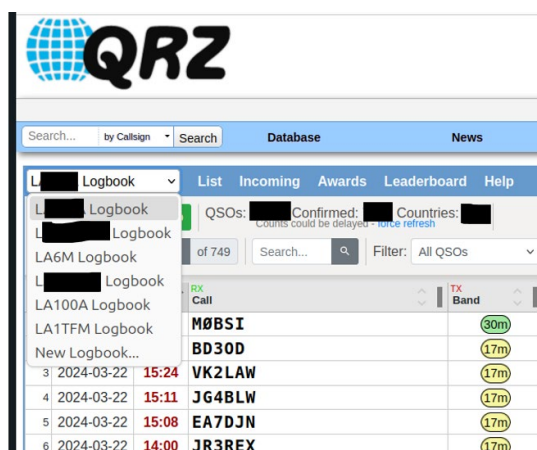
All logging må foregå på qrz.com, og de som vil delta må ta kontakt på e-post la100a@la6m.no og opplyse om sitt kallesignal.

Det er en forutsetning at du er registrert på qrz.com – altså har en konto der..

Loggen til LA100A vil materialisere seg i menyen under din logbook som vist i figuren nedenfor.

Kjørte kontakter som ikke er logget på qrz.com ansees som pirat.

Det er verdt å merke seg at sendetillatelsen gjelder kun i periode som er nevnt ovenfor.



LA1DD Peder har gjort en god dekning av LA1A Johannes Diesen i en tidligere artikkel her i Bullen for ca. 25 år siden. Vi har funnet den og følger vedlagt om den kan brukes sammen med denne artikkelen.

Gruppens medlemmer har gjort et formidabelt research, og vi har blant annet funnet og fått kontakt med LA1A Johannes Diesen sine barnebarn som er informert hva vi holder på med.

Vi har hatt kontakt med amerikanerne og fikk følgende svar på henvendelse dit:

Den 24. juli 2023 kl. 15.00.07 +02.00 skrev Eric Hansen <e.w.hansen@icloud.com>:

Hello, Harald,

A few years ago I went through the archives of the Dartmouth Amateur Radio Association (callsign W1ET), which are stored in the college library's rare books collection (!).

I am aware of the first contact with Norway, and I think I saw your QSL card in the archive.

Your note reminds me to go back to the library and look again at the archive to see what else I can find. It would be great fun to have a centennial QSO in 2025!

Let's stay in touch.

73, Eric Hansen, KB1VUN (club trustee for W1ET)

Noe senere fikk vi følgende tilbakemelding:

Heilo again, Harald,

Today I was at the library and went through the club archive.

Thanks to the good organization of the person who packed the box, I quickly found the QSL from LA1A, and the library staff assisted me with making photographs, which I attach to this email.

Unfortunately, the archived logbooks begin with 1935, so I don't have our logbook entry for the QSO. There are some other interesting items from that period of time, like other DX QSLs, and an inventory of the station equipment.

There are also photos, but I didn't look to see if any are dated from 1925.

If you have a scan of the QSL we sent to you, I would be grateful to receive it.

I look forward to talking with you again as your plans develop.

All the best, Eric Hansen

Og her er bekreftelsen med QSL kortet som U1YB har mottatt fra Norge i 1925.



MOEN I MAALSELV, near TROMSØ, NORWAY 25/11 1925

To Radio *U1YB* SS Loc: Lat. 69 N. Long. 19 E.

Norwegian Radio

Your *SS* red. wld here at *10.30-11.00* G.M.T. on *25-11* 1925

QRG *6* QRH *41* QSB *p* QRB *500 km* + QRM QRN QSS QRZ *QSA*

TRANSMITTER: Cpld. Hartley

RECEIVER: Reinartz, D + 1LF

Input *15* watts Radiation *0.55* amps on QRB *41* mtrs

AERIAL: *1 m. 30 m. l. 23-14 m. h. 1*

COUNTERPOISE: *1 m. 10 m. l. turned*

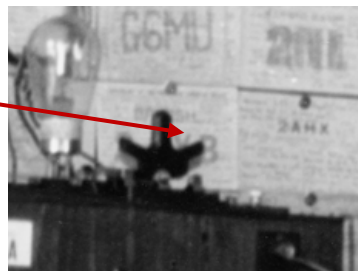
Remarks: *2 valves: two 255 (Marconi). First cū Norway - Usa. Mem. Inf.*

See QSL by cred. Best 73's. J. Diesen (LA-1A)

Vi har også vært i kontakt med Teknisk Museum som har radioene etter LA1A.
På forespørsel om de har QSL kort fra U1YB får vi tilbakemelding at det ikke eksisterer.
Radioen er de eneste etterlatende de har etter han, selv om de sender oss bilde av radioen omkranset av QSL kort

Kortet kan være dette

Har tatt det opp med Teknisk Museum.
De har ikke kort etter han sier de, og dette
var bare en staffasje for bildet.....



For LA6M Midt-Tromsgruppen av NRRL
LA9JFA Harald

Kilsehenvising: Norsk Radio 1923-1931 i NRRL's arkiv
LA6M medlemmer research